

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Історичний факультет
Кафедра археології та музеєзнавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи

«_____» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Комерційна та фандрайзингова діяльність музеїв

для студентів

галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Музеєзнавство, пам'яткознавство
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019 /2020
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладач: Іванисько Світлана Іванівна, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробник: Іванисько Світлана Іванівна, кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри археології та музеєзнавства

_____ (Терпиловський Р.В.)
(підпис)

Протокол № ____ від «____» _____ 20__ р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від «____» _____ 20__ року № ____

Голова науково-методичної комісії _____ (Купчик О.Р.)
(підпис)

«____» _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів уявлення про основні напрямки та можливості фінансової діяльності музеїв як бюджетних установ, групи фінансів, можливості залучення музеями додаткових ресурсів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати

- базові поняття та терміни музейної справи;
- основи законодавства України у сфері культури та музейної справи;
- напрямки діяльності та організаційну структуру музейних установ;
- тенденції розвитку музейної галузі в Україні і світі.

2. Вміти

- застосовувати основні терміни та категорії музейної справи;
- визначати послідовність та взаємозалежність процесів в галузі культури;
- збирати, систематизувати та презентувати інформацію про досвід функціонування сучасних музейних установ;
- виявляти основні проблеми функціонування музейних установ та їхнього фінансування в Україні.

3. Володіти елементарними навичками

- роботи з науковою літературою та джерельною критикою;
- використання іншомовних фахових джерел;
- наукового дослідження та управління інформацією.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Комерційна та фандрайзингова діяльність музеїв» входить до спеціалізованого блоку дисциплін «Основні тенденції розвитку музеїв» і є логічним продовженням обов'язкових курсів «Загальна та спеціальна музеологія», «Менеджмент і маркетинг в музейній справі», «PR та реклама в музейній справі», «Музеї світу». Дисципліна передбачає вивчення основних проблем фінансування музеїв як бюджетних установ, напрямки комерційної діяльності музеїв, види музейного продукту та платних послуг, можливості залучення музеями додаткових ресурсів.

4. Завдання (навчальні цілі): проаналізувати поняття «комерційна діяльність», «неприбуткова організація», «прибуток» та «дохід», види та напрямки фінансової діяльності музейних закладів, визначити роль маркетингу та фандрайзингу для залучення коштів і ресурсів музейними установами.

Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	знати основні поняття з курсу, основні напрямки фінансової діяльності музейних установ	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	12
1.2	знати основи національного законодавства, що регулює фінансову діяльність музейних установ, аналіз фінансового звіту музейної установи	лекція, самостійна робота	індивідуальне завдання	11
1.3	знати специфіку фандрайзингової діяльності музейних установ	лекція, семінар, самостійна робота	усне опитування	12

2.1	вміти визначати комерційні можливості неприбуткових організацій	лекція, самостійна робота	модульна контрольна робота з тем ЗМ1	7
2.2	вміти проектувати фандрайзингову кампанію в музеях	лекція, самостійна робота	модульна контрольна робота з тем ЗМ2	7
3.1	вміти збирати повну і достовірну інформацію про залучення музеями додаткових ресурсів, аналіз фандрайзингової діяльності музейної установи	лекція, самостійна робота	індивідуальне завдання	11
4.1	вміти встановлювати основні проблеми фінансування музеїв як бюджетних установ та їх вирішувати	лекція, семінар, самостійна робота	екзамен	20
4.2	вміти виявляти закономірності фандрайзингу та іміджевої діяльності музейних установ	лекція, семінар, самостійна робота	екзамен	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)							
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	4.1	4.2
Знання нормативно-правової бази музейної та пам'яткоохоронної справи, визначеної вітчизняним та міжнародним законодавством, дотримуватись вимог професійної етики		+		+			+	
Знання менеджменту та маркетингу в музейній та пам'яткоохоронній справі	+				+			+
Створювати та просувати музейний продукт, приводити послуги установи у відповідність до вимог сучасного ринку.	+			+				
Застосовувати на практиці методи аналізу діяльності музейної установи для оцінки проблем та їх вирішення, ресурсного потенціалу розвитку музею, перспективних напрямків діяльності.			+			+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Модульний контроль з тем ЗМ1: РН 2.1 - 7 балів / 4 бали*.
2. Модульний контроль з тем ЗМ2: РН 2.2 - 7 балів / 4 бали.
3. Самостійна робота 1 (індивідуальне завдання): РН 1.2 - 11 балів / 7 балів.
4. Самостійна робота 2 (індивідуальне завдання): РН 3.1 – 11 балів / 7 балів.
5. Оцінювання роботи під час практичних занять (ЗМ 1): РН 1.1 - 12 балів / 7 балів.
6. Оцінювання роботи під час практичних занять (ЗМ 2): РН 1.3 - 12 балів / 7 балів.

* максимальний бал / пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: екзамен.

- форма оцінювання – екзамен;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- Оцінюються такі результати навчання студента: вміти встановлювати основні проблеми фінансування музеїв як бюджетних установ та їх вирішувати; вміти виявляти закономірності фандрайзингу та іміджевої діяльності музейних установ.
- форма проведення екзамену – усна, види завдань – завдання, які потребують розгорнутих відповідей,
- мінімальний пороговий рівень екзаменаційної оцінки, за якої іспит вважається складеним – **24 бали.**

Необхідна умова допуску до екзамену: студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав **менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). Рекомендований мінімум допуску до екзамену 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів: бали, отримані за семінарські заняття та модульні контрольні роботи; бали, отримані за виконання завдань самостійної роботи, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (екзамену).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 – 6, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 7 – 12.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1. Фінансова діяльність музейних установ.			Змістовий модуль 2. Фандрайзинг в музеях.			Екзамен
30 заліковий бал (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
Самостійна робота	Семінарські заняття	Модульний контроль	Самостійна робота	Семінарські заняття	Модульний контроль	
11 (макс)	12 (макс)	7 (макс)	11 (макс)	12 (макс)	7 (макс)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі оцінювання індивідуальних завдань (презентацій), модульних контрольних робіт.

Виконані індивідуальні завдання (у формі презентацій) студент подає не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю.

Критерії оцінки індивідуального завдання:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 10-11 балів;
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-9 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- робота переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремих аспект теми 1-2 бали.

Теми індивідуального завдання з кожного змістовного модулю викладач пропонує студентам на першому занятті відповідного модулю.

Упродовж семестру оцінюється робота студента **під час кожного семінару** (доповідь, презентація, доповнення, участь у дискусії).

Під час семінару студент має можливість досягти від 1 до 4 балів.

Критеріями оцінювання відповіді студента під час семінару є:

- повнота розкриття питання 1 бал;
- логіка викладення 1 бал;
- використання основної і додаткової літератури 1 бал;
- аналітичні міркування, вміння робити висновки 1 бал.

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульний контроль (МК)**.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова.

МК проводиться у формі усної відповіді або письмової роботи з 1 питанням, що потребує розгорнутої відповіді. МК оцінюється в 7 балів (максимально).

Критерії оцінювання відповідей на відкриті питання

1. глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція	6-7 балів;
2. обґрунтоване розкриття проблеми	4-5 балів;
3. тема розкрита неповністю	2-3 бали;
4. розкритий лише один окремий аспект теми	1 бал.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Екзаменаційний білет містить два завдання, кожне з яких оцінюється в 20 балів.

Критеріями оцінювання відповіді є:

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу	4-6
Відповідь має значні помилки, або відсутня	1-3

Умовою допуску до екзамену є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. Рекомендований мінімум для допуску до екзамену – 36 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Екзамен	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**8. Структура навчальної дисципліни.
Тематичний план лекцій та семінарських занять.**

№ лекції	Назва лекції	Кількість годин		
		лекції	сем.	сам. роб.
Змістовий модуль 1				
Фінансова діяльність музейних установ.				
1.	Тема 1. Комерційні та неприбуткові організації. Поняття «дохід» та «прибуток». Можливості фінансової діяльності музеїв як бюджетних установ.	2		5
2.	Тема 2. Правове регулювання фінансової діяльності музейних установ	2		5
	Групове практичне заняття з документами. Правове регулювання фінансової діяльності музейних установ		2	
3.	Тема 3. Основні групи фінансів музейної установи. Кошторис бюджетної установи.	2		5
4.	Тема 4. Музейний маркетинг та його комерційна складова.	2		5
5.	Тема 5. Види музейного продукту.	2		5
	Групове практичне заняття. Види музейного продукту.		2	
6.	Тема 6. Маркетингова стратегія музею.	2		5
	Групове практичне заняття. Розробка проекту стратегії музею.		2	
	Індивідуальне завдання. Аналіз фінансового звіту музейної установи.	1		10
Модульний контроль		1		
Змістовий модуль 2				
Фандрайзинг в музеях.				
7.	Тема 7. Імідж музею, брендинг та ребрендинг.	2		5
8.	Тема 8. Фандрайзинг в культурних установах.	2		5
	Групове практичне заняття. Значення іміджу та брендингу для фандрайзингу.		2	
9.	Тема 9. Напрямки фандрайзингової діяльності музейних установ.	2		5
10.	Тема 10. Стейкхолдери музейних установ.	2		5
	Групове практичне заняття. Стейкхолдери музейних установ.		2	
11.	Тема 11. Музейна комунікація як основа музейного фандрайзингу.	2		5
12.	Тема 12. Основні етапи фандрайзингової кампанії музеїв.	2		5
	Групове практичне заняття. Основні етапи фандрайзингової кампанії музеїв.		2	
	Індивідуальне завдання. Аналіз фандрайзингової діяльності музейної установи.	1		10
Модульний контроль		1		
ВСЬОГО		28	12	80

Загальний обсяг 120 год.,
в тому числі:
Лекцій – 28 год.
Практичні заняття – 12 год.
Самостійна робота - 80 год.

Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Вайдакер Ф. Загальна музеологія. – Львів, 2005.
2. Кольбер Ф., Гантель Ж., Білодо С., Річ Дж.Д. Маркетинг у сфері культури та мистецтва/ перекл. з англ. – Львів: Кальварія, 2004.
3. Котлер Н., Котлер Ф., Котлер В. Музейні маркетинг і стратегія. - К.: Стилос, 2010.
4. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. – К., 2011.
5. Музеи. Маркетинг. Менеджмент. – М., 2001.
6. Основы музееведения. – М., 2005.
7. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство. – К., 2008.
8. Тобелем Ж.-М. Нова епоха музеїв. Культурні установи перед викликом менеджменту. – К., 2018.
9. Юрєнева Т.Ю. Музееведение: Учебник для студентов. – М., 2003.
10. Якубовський В.І. Музеєзнавство. – К., 2010

Додаткові:

1. Аванесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: Теория и практика организации. – М.: Аспект Пресс, 2006.
2. Аналіз поточної ситуації в сфері фінансового забезпечення культури в Україні // Центр культурного менеджменту, Львів. <http://cufer.net/sluhanya.html>
3. Векслер А.Ф., Тульчинский Г.Л. Зачем бизнесу спонсорство и благотворительность. – М.: Вершина, 2006.
4. Гнедовский М. Внутренние и внешние ресурсы культуры // Материалы конференции «Развитие профессиональной деятельности в сфере культуры: что является профессиональным и в чем специфика этой сферы», Москва: Институт культурной политики, 2004. - <http://www.cpolicy.ru/analytics/77.html>
5. Государство и менеджер культуры: перспективы взаимоотношений // «Арт-менеджер» № 2(5) 2003 <http://www.artmanager.ru/articles/briefcase/129-004.html>
6. Грицкевич В.П. История музейного дела в новейший период (1918-2000) – СПб, 2009.
7. Каган М.С. Музей в системе культуры / Вопросы искусствознания. – 1994. - № 4.
8. Культ чи культура: учасницькі практики в музеях. – К.: Видавець Чередниченко А.М., 2016.
9. Норріс Л., Тісдейл Р. Креативність в музейній практиці. – К.: Видавець Чередниченко А.М., 2017.
10. Лысикова О.В. Музеи мира: Учебное пособие. – Саратов, 2001.
11. Музееведение. Музеи мира: Сб. научных трудов / НИИ культуры. – М., 1991.
12. Музеи мира. – СПб, 2007.
13. Музей в современном мире: традиционализм и новаторство: Труды ГИМ. – Вып. 104. – М., 1999.
14. Тельчаров А.Д. Музееведение. – М., 2011.
15. Хадсон К. Влиятельные музеи. – Новосибирск: Сибирский хронограф, 2001.
16. Шевченко В.В., Ломачинська І.І. Музеєзнавство. – К., 2007.
17. Шляхтина Л.М. Основы музейного дела: теория и практика. – М., 2006.
18. Шляхтина Л.М., Фомин С.В. Основы музейного дела. – СПб., 2000.
19. Шулепова Э.А. Основы музееведения. – М., 2005.
20. Шустрова И.Ю. История музеев мира. – Ярославль, 2002.

Додаткові ресурси

1. Закон України про музеї та музейну справу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр>

2. Постанова про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися державними і комунальними закладами культури <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1271-2011-%D0%BF>
3. Наказ про затвердження Порядку визначення вартості та надання платних послуг закладами культури, заснованими на державній та комунальній формі власності <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-15>
4. Бюджетний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Господарський кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
6. Податковий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>